

УДК 378.147

DOI <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2021.3.1.23>

І. В. ЧИЖИКОВА

*старший викладач кафедри іноземної філології, перекладу та професійної мовної підготовки,
Університет митної справи та фінансів,*

м. Дніпро, Україна

Електронна пошта: innachigikova1502@gmail.com

<http://orcid.org/0000-0003-2722-3258>

СТУДЕНТСЬКА АВТОНОМІЯ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ КОМПЕТЕНЦІЙ ХХІ СТОРІЧЧЯ

Статтю присвячено вивченню студентської автономії в контексті розвитку компетенцій ХХІ сторіччя. У статті розглядається походження й значення поняття «студентська автономія» та наводиться порівняльна характеристика основних визначень «автономії». Представлено хронологію становлення цього поняття у закордонних та вітчизняних наукових працях, яке у загальному розумінні позначає відповідальну роль студента у процесі навчання та його здатність самостійно приймати рішення стосовно навчального процесу. «Автономія» передбачає право вибору, яке надається студенту, що посилює процес формування у нього професійної компетентності і зумовлює використання певної низки стратегій та підходів для її розвитку у студентській аудиторії.

У статті поставлено наголос на зміні ролі викладача в освітньому процесі. У контексті цього дослідження стає очевидним перехід від моделі, центрованої на ролі викладача, яка домінувала в освіті багато років, до підходу, орієнтованого на студента (“student-oriented approach”) та на понятті «навчання протягом життя» (“life-long learning”). В сучасних умовах студенти повинні вчитися не лише застосовувати різні стратегії навчання, але й також обирати найефективніші з них відповідно до мети та індивідуальної направленості у навчанні. Навчальні завдання мають бути націлені на формування стратегічних навичок та здібностей до самооцінювання. Зокрема, навиків, які роблять людей більш стратегічно компетентними у очікуваних соціо-економічних та технологічних контекстах. На підставі аналізу робіт вчених можна констатувати, що автономія студентів є одним із факторів успішного навчання. Отже, пріоритетним завданням викладачів є формування автономних навиків студентів.

Аналіз літературних джерел з питань автономії довів, що не існує єдиного визначення цього поняття у науці. Також було визначено, що більшість вітчизняних фахівців поділяють думку закордонних вчених стосовно феномену «автономія».

Ключові слова: автономія, навчальний процес, мотивація, освіта, компетентність.

Постановка проблеми. Аналіз багатьох наукових робіт, освітніх програм, документів, наказів, підсумків форумів та конференцій в Україні та світі, безпосередньо пов'язаних з розвитком педагогічної науки та освіти, вказує на значущу роль самоосвіти та освітньої автономії в навчальному процесі [Коряковцева, Соловова, Holec, Littlewood, Murray]. Трансформація та розвиток освіти вимагає підсилення уваги до питань самостійної роботи, яка своєю чергою збільшує рівень зацікавленості та додає необхідну мотивацію до опанування матеріалу.

Проблема формування студентської автономії набула особливого значення у зв'язку з потребою удосконалення освітнього процесу, особливо під час дискусій навколо становлення нових компетенцій ХХІ сторіччя. Так, на сучасному етапі розвитку суспільства на перший план виходять питання формування соціаль-

них навичок, креативних навичок, екологічних навичок, навичок співпраці, медіаграмотності та мета-когнітивних навичок, що своєю чергою веде до зміни навчальної парадигми. Невипадково багато досліджень, як з боку вітчизняних, так і зі сторони закордонних вчених, присвячуються питанням зміни сценаріїв взаємодії усіх учасників навчального процесу, проблемам мотивації та відповідальності за навчання. Потреба у зміні навчальної парадигми зумовлює зріст зацікавленості науковців у вивченні поняття «автономія».

Аналіз попередніх досліджень. Теоретико-методологічні аспекти студентської автономії відображено у дослідженнях зарубіжних учених Ф. Бенсона, Л. Діккінсона, Л. Дема, В. Літлвуда, Е. Літтлджона, Д. Літтла, Д. Нунана, Б. Сінклера, Х. Холека та інших, а також у концепціях вітчизняних науковців І. П. Задорожної, Н. Ф. Коряковцевої, О. М. Соловової,

Є. С. Полат та інших. Вчені аналізують різні аспекти автономії: навчальні стратегії та навички, рівні навчальної автономії, формування та розвиток автономії [Гагіна : 309–311].

Аналіз сучасної наукової літератури дозволяє зробити висновок про те, що термін «автономія» може застосовуватись щонайменше у п'яти напрямках. До них належать: 1) ситуації, коли студент навчається повністю самостійно; 2) сукупність навичок, які були отримані та використані під час самоосвіти; 3) вроджені здібності, на які вплинула та впливає інституційна освіта; 4) відповідальність студента за своє навчання; 5) право студента визначати напрям свого власного навчання [Bluashvili : 67–68].

Спираючись на дослідження відомих науковців, вважаємо за доцільне також згадати поняття «самоосвіта» (“self-guided learning” або “self-directed learning”) та термін «освіта протягом життя» (“life-long learning”), які у деяких джерелах використовуються як синоніми поняттю «автономія». У загальному розумінні «самоосвіта» не залежить від викладача або інших учасників освітнього процесу, що дозволяє студенту обирати свій власний темп для навчання. Водночас «освіта протягом життя» – це можливість навчатися незалежно від віку чи часу, не спираючись на минулу кваліфікацію.

Однак, попри вагомий результати цих доробок, ступінь дослідження питання студентської автономії є недостатнім та, на наш погляд, потребує подальшого вивчення та узагальнення.

Мета статті – проаналізувати походження і становлення досліджуваного феномену, розглянути його визначення, зробити порівняльну характеристику основних визначень автономії та проаналізувати зміст поняття «студентська автономія».

Виклад основного матеріалу. У сучасному світі, у світі передових технологій та складних епідеміологічних умов, пов'язаних з COVID-19, освітній процес відбувається здебільшого дистанційно або самостійно для студентів. Ось чому зацікавленість у вивченні та практичному застосуванні поняття «автономія» з боку вчених та викладачів збільшилась за останні роки.

Згідно з визначенням у Вільній енциклопедії «автономія» походить від двох грецьких слів αὐτός – «сам» та νόμος – «закон» і у загальному розумінні позначає стадію морального розвитку

особистості, яка характеризується здатністю самостійно створювати або вибирати моральні правила для свого життя і поведінки; здатність людини як суб'єкта етичного відношення до самовизначення на основі власного світогляду, «власного законодавства».

Відповідно до тлумачення в українському педагогічному словнику поняття «автономія» – це встановлення норм для самого себе, де суб'єктом може бути як особистість, так і група людей [Гончаренко : 13].

Ще одне визначення «автономії» надається у філософському словнику, де «автономія» – це незалежність, а також право людини розпоряджатися власним життям [Філософський : 8–9].

Своєю чергою кембриджський словник наголошує на тому, що автономія – це здатність приймати рішення без контролю сторонньої особи [Тезаурус].

Словник Мерріам-Вебстер визначає автономію як дію чи здатність прийняття власних рішень [Thesaurus].

Звернемо увагу на ще одне загальне визначення «автономії», яке надається у Великій Українській Енциклопедії, де автономія – це незалежність від влади чи зовнішніх впливів; самоврядування; право самостійного управління, розв'язання економічних, адміністративних та інших питань певним суб'єктом (регіоном, установою, спільнотою) [Велика].

Першим, хто використав у педагогічній літературі поняття «автономія», вважають Джона Дьюї (1966), американського психолога, педагога, філософа, чиї педагогічні погляди вплинули на розвиток навчання у США та світі, і який у своїй роботі «Демократія та освіта» писав про необхідність створення сприятливого навчального середовища, яке надало б змогу студентам розвиватися, а не лише сприймати навчальний матеріал [Benson : 25–27]. Згідно з його візіями на поняття «автономія» він вважав за необхідне навчання за індивідуальною програмою, тобто програмою, яка привносить сенс до навчання з точки зору людського досвіду.

Аналіз сучасної наукової літератури дозволяє стверджувати, що першим офіційним згадуванням про «автономію у навчанні» можна вважати визначення Г. Холека у 1981 році, який виділяє «автономію» як «здатність взяти на себе відповідальність за своє власне навчання»

[Holec : 3–7]. У своїй доповіді «Автономія у вивченні іноземної мови» (“Autonomy in foreign language leaning”) він звернув увагу на необхідність розвитку індивідуальної свободи студента шляхом розвитку здібностей, які б допомогли діяти з більшою мірою відповідальності у суспільстві [Holec : 1].

Е. Літлджон стверджує, що особливим елементом автономії є самостійність у використанні здобутих навичок та вмінь, їх вільне застосування на практиці [Benson : 177–194].

Як стверджує Н. Ф. Коряковцева, автономія – це здатність створити або відтворити кінцевий продукт навчання та нести за нього відповідальність [Коряковцева : 12–28].

О. М. Соловова вказує на консультативну або партнерську взаємодію між викладачем та студентом, не виключаючи спільну відповідальність за результати навчання [Соловова 2006]. Авторка спрямовує увагу на відмінність понять «самостійна робота» та «навчальна автономія». На її думку, автономія передбачає самостійний вибір матеріалу студентом для досягнення поставленої мети, а самостійна робота пов’язана з конкретною задачею [Соловова 2004]. У загальному розумінні «самостійна робота» – це метод навчання, який полягає у виконанні учнями певних завдань. Цей вид діяльності має свою структуру, де викладач також приймає участь у роботі учнів, на відміну від автономії, яка передбачає індивідуальну роль студента в освітньому процесі та наявність студентської відповідальності стосовно вибору викладача-тьютора, програми навчання та навчальних засобів [Murray].

Про не лише пасивну роль студента під час автономії також стверджують Лоуерс і Таргет (1999). Вони наголошують на наявності бажання самого студента вчитися та відповідати за результат свого навчання.

Науковці по-різному підходять до розуміння зазначеного феномену у навчальному процесі. Деякі схиляються до думки, що автономія – це одна з головних умов навчання у позааудиторний час [Dickinson : 45–53; Holec : 3–7; Little : 175–181], а інші – пов’язують це поняття виключно з успішним вивченням мови та засобами її реалізації [Oxford; Wenden : 103–116].

Згідно з точкою зору Р. Харден, професора у сфері медичної освіти, який сприяв розвитку

та вдосконаленню освітніх програм та засобів оцінювання здобутих знань, автономія в освіті першочергово залежить від цілей самого студента та засобів, які він може використати для досягнення цієї мети. При цьому викладач не виконує основну роль [Harden : 334–347].

Також автономія – це можливість вибору та наявність засобів контролю навчання [Holec 1979 : 3]. На думку Керолін Круод, автономне навчання зумовлює відповідальність студента та вибір ним завдань, за допомогою яких відбувається опанування матеріалу та вибір навчальних дисциплін. Зазначимо, що роль викладача під час організації автономного навчання змінюється. У цьому контексті викладачі виступають у ролі консультантів, які радять, але не домінують над студентами [Craude]. Потрібно відмітити, що найголовніша ціль викладача пов’язана з організацією самостійної роботи студента, яка націлена на самоосвіту [Белявська : 271]. Таким чином, викладач стає фасилітатором, організатором, ментором, партнером [Аніщенко : 18].

Треба зазначити, що студент не залишається наодинці з навчальним матеріалом, а практична робота виконується через взаємодію та співпрацю з іншими учасниками, студентами чи групою студентів [Craude]. У цьому разі треба розуміти, що студент не займається самопідготовкою. Він отримує необхідні знання та навички, але його самовідповідальність є ключовою та необхідною частиною студентської автономії.

Інший погляд на автономію у навчанні пропонує У. Літлвуд, який спрямовує свою увагу на питання мотивації. Умотивованість студента, на думку науковця, впливає на бажання та спроможність діяти самостійно, сприймати інформацію, комунікувати [Littlewood].

Н. Є. Дмітренко у своїй статті «Генеza проблеми автономного навчання в зарубіжній педагогічній теорії та практиці», спираючись на дослідження світових та вітчизняних науковців, наприклад, В. Коунохена, говорить про те, що автономія передбачає наявність відповідальності за поведінку у соціальному контексті та налічує спроможність до співпраці та взаємодії з іншими учасниками освітнього процесу [Дмітренко].

Вагомий внесок у дослідження питань автономії навчання внесли психологи К. Роджерс

та Д. Літл. Останній пов'язує автономію навчання з певною самостійністю та психологічним ставленням до самого процесу. У наведеному твердженні самостійність не виключає роль викладача та його професійні функції у освітньому процесі, а лише змінює його роль, звужуючи її до рівня супервайзера або консультанта [Little 1990 : 7–13]. Але самостійність студента не є абсолютною, вона завжди відносна, і автономія пов'язана з взаємодією, бо людина знаходиться у соціумі і таким чином постійно «залежить» від різних факторів та середовища. До основних учасників взаємодії належать на різному етапі життя людини батьки, брати чи сестри, сусіди тощо, коли освітній процес перетинається з соціальним аспектом життя. Далі Літл вказує на певний зв'язок із самоосвітою, який, можливо, походить від самого досвіду навчання та взаємовідносин з іншими учасниками освітнього процесу [Little 1990 : 7–3]. У своїй книзі «Взгляд на психотерапію. Становление человека» К. Роджерс наголошує, що хоча базові або фактичні знання важливі у освітньому процесі, вони не виступають самоціллю. Науковець наполягає на важливості використання набутих знань та вмінь самостійно та автономно від навчального середовища. На його думку, «Если учителя заинтересованы в знаниях, которые функциональны, которые вносят изменения ... они должны обратиться к психотерапии за примерами и идеями». У своїх роботах К. Роджерс використовує термін «недирективний» метод, який береться за основу, є центром, основною діяльністю для групи. У цьому разі навчання подається як «реконструкція» досвіду, до складу якого входять дискусії, дослідження та експерименти, що виходять за межі класу та знаходяться у постійному русі (обговоренні). Метод Роджерса включає в себе свободу, плавність, відкритість та терпимість [Роджерс : 369]. Е. Еш стверджує, що концепт учнівської автономії тісно пов'язаний з підходом, орієнтованим на студента, започаткованим К. Роджерсом ще у 1964 році [Esch : 164–176].

Таким чином, наведений аналіз сучасної наукової літератури дозволяє зробити проміжний підсумок про те, що існує багато визначень студентської автономії, які ґрунтуються на різних концепціях та наукових поглядах науковців.

Вважаємо за доцільне виділити для порівняння основні з них у наступній таблиці:

Порівняльна таблиця поняття «автономія»

Джерело/Автор	Визначення поняття «автономія»
Український педагогічний словник (1997)	«автономія» – це встановлення норма для самого себе, де суб'єктом може бути як особистість, так і група людей
Філософський енциклопедичний словник (2002)	«автономія» – це незалежність, а також право людини розпоряджатися власним життям
Кембриджський тлумачний словник (2021)	«автономія» – це здатність приймати рішення без контролю сторонньої особи
Словник Мерріам-Вебстер (2021)	«автономія» – дія чи здатність прийняття власних рішень
Велика Українська Енциклопедія (2021)	«автономія» – це незалежність від влади чи зовнішніх впливів; самоврядування; право самостійного управління, розв'язання економічних, адміністративних та інших питань певним суб'єктом (регіоном, установою, спільнотою)
Н. Нолс (1981)	«автономія» як «здатність взяти на себе відповідальність за своє власне навчання»
Е. Літтлджон (1997)	«автономія» – самостійність у використанні здобутих навичок та вмінь, вільне застосування на практиці
Н. Ф. Коряковцева (2001)	«автономія» – це здатність створити або відтворити кінцевий продукт навчання та нести за нього відповідальність
О. М. Соловова (2004)	«автономія» – самостійний вибір матеріалу студентом для досягнення поставленої мети
К. Кроуд (2018)	«автономне» – зумовлює відповідальність студента та вибірним завдань, за допомогою яких відбувається опанування матеріалу та вибір навчальних дисциплін

Безсумнівно, кожен автор чи науковець має власну інтерпретацію концепта «автономія». Вчені визначають автономію по-різному, звертаючи свою увагу на різні аспекти, та все ж таки бачать автономію як багатомірний складник, який формується залежно від індивідуума та глобального контексту [Nesrin Oruç Ertürk : 650–654].

Узагальнюючи наведені визначення досліджуемого феномену, надаємо своє бачення цьому поняттю. Вважаємо, що студентська автономія – це передусім бажання (мотивація), а далі вже здатність брати відповідальність

за власні дії, спрямовані на отримання знань та навичок.

Переходячи до розгляду «автономії» в контексті розвитку компетенцій XXI сторіччя, хочемо зазначити, що світові тенденції розвитку усіх сфер життя зараз формують загальний попит на нові індивідуальні та масові навички. Знання стає більш контекстуальним та вибудованим, тобто спеціальні навички наразі втрачають значущість у порівнянні з мета-навичками, які необхідні для відбудови знань, включаючи різноманітні стилі мислення, колективний розум, емпатію тощо.

Відокремлюють наступні чотири категорії фундаментальних компетенцій (навичок), релевантних до сьогодення:

- контекстуально-специфічні навички;
- крос-контекстуальні навички;
- мета-навички;
- «екзистенціальні» навички.

До контекстуально-специфічних навичок належать ті, що розвиваються та використовуються у специфічному середовищі за рахунок спеціальних інструментів, наприклад, відеоблогінгу. Крос-контекстуальні навички своєю чергою можливо застосувати у більш широких соціальних сферах або особистих видах діяльності. До них належать: здатність читати або писати, навички з управління часом тощо. Одночасно мета-навички є насамперед засобами використання предметів у нашій свідомості. Ці навички мають найдовший життєвий цикл з усіх запропонованих вище та беруть свій початок на ранніх стадіях життя людини й рідко змінюються у майбутньому, наприклад, знання іноземної мови. «Екзистенціальні» навички є універсальними та можуть бути використані протягом життя у різних контекстах.

Спираючись на наведені дані, можна зробити висновок, що найменшу кількість часу

для опанування або вивчення наново потребують контекстуальні навички. У той же час очевидно, що крос-контекстуальні та мета-навички потребують довшого життєвого циклу, а «екзистенціальні» є найдовшими для набуття.

Виходячи з проведеного вище аналізу сучасних компетенцій та навичок, можемо зробити висновок про те, що виникає нагальна необхідність переосмислення вже наявного підходу стосовно освіти, де прикладні навички стоять на першому місці. Тому не випадково саме зараз велике значення набувають такі концепти, як «освіта протягом життя», освітня самостійність та розвиток студентської автономії.

Саме тому у документі «Про розвиток вищої освіти в Україні» на 2021–2031 роки відзначені стратегічні цілі та проблеми розвитку вищої освіти в Україні, зокрема йдеться про стратегічну ціль номер шість «Розвиток системи безперервної освіти та навчання протягом життя», що передбачає зміни у системі передачі знань, постійне оновлення інформації, розширення репертуару компетентностей [Стратегія 2021].

Висновки. Тобто доходимо висновку, що у сучасній педагогічній науці продовжуються дослідження різних аспектів студентської автономії, завдяки чому існує багато визначень цього поняття. Ці визначення надають можливість стверджувати, що автономія не просто поняття, це складний концепт, який поєднує наявність ситуації (здатності або бажання), що спонукає студента до навчання; особисту відповідальність; можливість практичного застосування набутих знань та навичок, що мотивує студента та підвищує ефективність її / його навчання. Будь-яка автономія є необхідною для розвитку у студентів здатностей прийняття самостійних рішень та відповідальності за власний освітній процес в умовах глобалізації, швидкого розвитку цифрових технологій, формування нових компетенцій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аніщенко І. М. Організація автономного навчання іноземної мови у навчальному процесі вищої школи. *Матеріали III Міжнародної науково-практичної інтернет конференції*. Умань, 2020. С. 17–20.
2. Белявська О. О. Автономія у навчанні іноземних мов. URL: http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/15748/1/120_Beliavska.pdf (дата звернення 06.08.2021).
3. Велика українська енциклопедія. Автономія. URL: <https://vue.gov.ua/%D0%90%D0%B2%D1%82%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D1%8F> (дата звернення 28.07.2021).
4. Гагіна Н. В. Умови розвитку навчальної автономії студентів ВНЗ. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Педагогічні науки*. Чернігів, 2014. Вип. 117. С. 309–311.
5. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / за ред. С. Головка. Київ, 1997. С. 13.
6. Дмітренко Н. Є. Генеза проблеми автономного навчання в зарубіжній педагогічній теорії і практиці. URL: <http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2018/8/15.pdf> (дата звернення 07.08.2021).

7. Коряковцева Н. Ф. Автономия учащегося в процессе изучения иностранного языка и культуры. Автономность в практике обучения иностранным языкам и культурам: сб. науч. тр. МГЛУ. Москва, 2001. Вып. 461. С. 12–28.
8. Роджерс К. Р. Взгляд на психотерапию. Становление человека: Пер. с англ./Общ. ред. и предисл. Исениной Е.И. Москва : Издательская группа «Прогресс», «Универс». 1994. С. 359–364.
9. Соловова Е. М. Методика обучения иностранным языкам: базовый курс лекций Москва : Просвещение. 2006. 239 с.
10. Соловова Е. Н. Методическая подготовка и переподготовка учителя иностранного языка: интегративно-рефлексивный подход : монография. Москва, 2004. 336 с.
11. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2021–2031 роки. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/09/25/rozkritku-vishchoi-osviti-v-ukraini-02-10-2020.pdf> (дата звернення 25.07.2021).
12. Тезаурус английского языка. URL: <https://dictionary.cambridge.org/ru/%D1%81%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%80%D1%8C/%D0%B0%D0%BD%D0%B3%D0%BB%D0%B8%D0%B9%D1%81%D0%BA%D0%B8%D0%B9/autonomy> (access available 30.07.2021).
13. Філософський енциклопедичний словник / за ред. Л. В. Озадовська, Н. П. Поліщук. Київ, 2002. С. 8–9.
14. Benson P., Voller P. *Autonomy and Independence in language learning*. London and New York : Longman, 1997. pp. 177–194.
15. Benson P. *Teaching and Researching Autonomy in Language Learning*. Harlow : Longman. 2001. pp.25–27.
16. Bluashvili N. Ways to get started in teaching writing autonomy. *Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки*. № 2. 2021. С. 67–71.
17. Craude C. The playful frame. Design and use of a gamified application for foreign language learning. University of Oslo. 2017. 98 p.
18. Dickinson L. Learner training. In A. Brookes & P. Grundy(eds.) *Individualization and Autonomy in Language Learning*. ELT Documents, 131. London: Modern English Publications and the British Council. 1988. pp. 45–53.
19. Esch E. Learner training for autonomous language learning. In Benson P. & Voller P. (Eds.) *Autonomy and independence in language learning*. London: Longman. 1997. pp. 164–176.
20. Harden R. M. The good teacher is more than a lecturer – the twelve roles of the teacher. *Medical Teacher*. 2000. № 22(4). pp. 334–347.
21. Holec H. *Autonomy in foreign language learning* (first published 1979, Strasbourg: Council of Europe). Oxford: Pergamon. 1981. pp. 3–7.
22. Little D. Learning as dialogue: the dependence of learner autonomy on teacher autonomy. *System* 23/2. 1995. pp. 175–181.
23. Little D. *Autonomy in language learning: papers from a conference*. London, 1990. pp. 7–13.
24. Little D. Learner autonomy I: definitions, issues and problems. *Authentik*. 1991. URL: https://www.researchgate.net/publication/259874253_Learner_Autonomy_I_Definitions_Issues_and_Problems (access available 29.07.2021).
25. Littlewood W. *Communicative Language Teaching*. Cambridge, 1981. 225 p.
26. Murray G. *Social dimensions of autonomy in language learning*. London: Palgrave Macmillan UK. 2004. p. 277.
27. Nesrin Oruç Ertürk. Language Learner Autonomy: Is it Really Possible? *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, Volume 232. 2016. pp.650-654. ISSN 1877-0428. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2016.10.089>.
28. Oxford R. *Language learning strategies: What every teacher should know*. Boston: Heinle & Heinle. 1990. 342 p.
29. Thesaurus. URL: <https://www.merriam-webster.com/thesaurus/autonomy> (access available 01.08.2021).
30. Wenden A. *How to Be a Successful Language Learner: Insights and Prescriptions from L2 Learners*. *Learner Strategies in Language Learning*. Cambridge: Prentice-Hall. 1987. pp.103–116.

REFERENCES

1. Anishchenko, I. M. (2020) *Orhanizatsiia avtonomnoho navchannia inozemnoi movy u navchalnomu protsesi vishchoi shkoly*. [Organisation of autonomous learning of foreign language in the educational process of high school]. *Materialy III Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi internet konferentsii*. Uman. S. 17–20 [in Ukrainian].
2. Belianska, O. O. (2020) *Avtonomiia u navchanni inozemnykh mov*. [Autonomy in foreign language learning]. URL: http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/15748/1/120_Belianska.pdf (access available 06.08.2021) [in Ukrainian].
3. Velyka ukrainska entsyklopediia. (2021) *Avtonomiia*. [Autonomy]. URL: <https://vue.gov.ua/%D0%90%D0%B2%D1%82%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D1%8F> (access available 28.07.2021) [in Ukrainian].
4. Hahina, N. V. (2014) *Umovy rozvytku navchalnoi avtonomii studentiv VNZ*. [The conditions of learner autonomy development of HEI]. *Visnyk Chernihivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu*. Pedahohichni nauky. Chernihiv, 2014. Vyp. 117. S. 309–311 [in Ukrainian].
5. Honcharenko, S. U. (1997) *Ukrainskyi pedahohichnyi slovnyk* [Ukrainian pedagogical dictionary] / za red. S. Holovko. Kyiv. S. 13 [in Ukrainian].
6. Dmytrenko, N. Ye. (2018) *Henezha problemy avtonomnoho navchannia v zarubizhnii pedahohichnii teorii i praktytsi*. [Genesis of the problem of autonomy education in foreign pedagogical theory and practice]. URL: <http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2018/8/15.pdf> (access available 07.08.2021) [in Ukrainian].
7. Koriakovtseva N. F. (2001) *Avtonomyia uchashchehosia v protsesse yzucheniia ynostrannoho yazyky y kultury*. [Learner autonomy in the process of foreign language and culture learning]. *Avtonomnost v praktyke obucheniia ynostrannym yazykam y kulturam: sb. nauch. tr. MHLU. Moskva*. Vyp. 461. S. 12–28 [in Russian].

8. Rodzher, K. R. (1994) *Pohliad na psykhoterapiiu. Stanovlennia liudyny* [On becoming a person. A therapist's view of psychotherapy]. : Per. z anh. / Obshch. red. i predysl. Iseninoi Ye. I. Moscow: Vydavnycha hrupa "Prohres", "Univers". S. 359–364 [in Russian].
9. Solovova, E. M. (2006) *Metodyka obuchenya ynostrannym yazykam: bazovyi kurs lektsyi* [Methodology of foreign language teaching]. Москва: Prosveshchenye. 239 s. [in Russian].
10. Solovova, E. N. (2004) *Metodycheskaia podhotovka y perepodhotovka uchytelia ynostrannoho yazyka* [Methodical preparation and retraining of foreign language teacher]: yntehratelyvno-refleksyvnii pokhod : monohrafiya. M. 336 s. [in Russian].
11. *Stratehiia rozvytku vyshchoi osvity v Ukraini na 2021-2031 roky*. (2021) [Strategies of higher education development in Ukraine for 2021-2031]. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/09/25/rozvitu-vishchoi-osviti-v-ukraini-02-10-2020.pdf> (data zvernennia 25.07.2021) [in Ukrainian].
12. *Tezaurus anhliiskoi movy*. (2021) [Thesurus of the English language]. URL: <https://dictionary.cambridge.org/ru/%D1%81%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%80%D1%8C/%D0%B0%D0%BD%D0%B3%D0%BB%D0%B8%D0%B9%D1%81%D0%BA%D0%B8%D0%B9/autonomy> (access available 30.07.2021) [in English]
13. *Filosofskiy entsyklopedychnyi slovnyk* (2002) [Philosophical encyclopedic dictionary] / za red. L. V. Ozadovska, N. P. Polishchuk. Kyiv, 2002. S. 8–9 [in Ukrainian].
14. Benson, P., Voller, P. (1997) *Autonomy and Independence in language learning*. London and New York: Longman. pp. 177–194.
15. Benson, P. (2001) *Teaching and Researching Autonomy in Language Learning*. Harlow: Longman. pp. 25–27.
16. Bluashvili, N. (2021) *Ways to get started in teaching writing autonomy*. Naukovi zapysky NDU im. M. Hoholia. Psykholoho-pedahohichni nauky. № 2. S. 67–71.
17. Craude, C. (2017) *The playful frame. Design and use of a gamified application for foreign language learning*. University of Oslo. 98 p.
18. Dickinson, L. (1988) *Learner training*. In A. Brookes & P. Grundy(eds.) *Individualization and Autonomy in Language Learning*. ELT Documents, 131. London: Modern English Publications and the British Council. pp. 45–53.
19. Esch, E. (1997) *Learner training for autonomous language learning*. In Benson P. & Voller P. (Eds.) *Autonomy and independence in language learning*. London: Longman. pp. 164–176.
20. Harden, R. M. (2000) *The good teacher is more than a lecturer – the twelve roles of the teacher*. Medical Teacher. № 22(4). pp. 334–347.
21. Holec, H. (1981) *Autonomy in foreign language learning* (first published 1979, Strasbourg: Council of Europe). Oxford: Pergamon. pp. 3–7.
22. Little, D. (1995) *Leaning as dialogue: the dependence of learner autonomy on teacher autonomy*. System 23/2. pp. 175–181.
23. Little, D. (1990) *Autonomy in language learning: papers from a conference*. London. pp. 7–13.
24. Little, D. (1991) *Learner autonomy I: definitions, issues and problems*. Authentik. URL: https://www.researchgate.net/publication/259874253_Learner_Autonomy_1_Definitions_Issues_and_Problems (access available 29.07.2021).
25. Littlewood, W. (1981) *Communicative Language Teaching*. Cambridge. 225 p.
26. Murray, G. (2004) *Social dimensions of autonomy in language learning*. London: Palgrave Macmillan UK. p. 277.
27. Nesrin, Oruç Ertürk. (2016) *Language Learner Autonomy: Is it Really Possible?* Procedia – Social and Behavioral Sciences, Volume 232. pp. 650-654. ISSN 1877-0428. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2016.10.089>.
28. Oxford, R. (1990) *Language learning strategies: What every teacher should know*. Boston: Heinle & Heinle. 342 p.
29. *Thesaurus*. (2021) URL: <https://www.merriam-webster.com/thesaurus/autonomy> (access available 01.08.2021).
30. Wenden, A. (1987) *How to Be a Successful Language Learner: Insights and Prescriptions from L2 Learners*. Learner Strategies in Language Learning. Cambridge: Prentice-Hall. pp. 103–116.

I. V. CHYZHYKOVA

Senior Lecturer at the Department of Foreign Philology, Translation and Professional Language Training,
University of Customs and Finance,

Dnipro, Ukraine

E-mail: innachigikova1502@gmail.com

<http://orcid.org/0000-0003-2722-3258>

LEARNER AUTONOMY IN THE CONTEXT OF THE XXI CENTURY COMPETENCES' DEVELOPMENT

The article is devoted to the study of learner autonomy in the context of the XXI century competences' development. The article analyzes the origin, development and the essence of the notion "learner autonomy". In this paper a comparative analysis of the main definitions of the notion "autonomy" is given. Numerous attempts of foreign and national scholars to

give the definition of the term “autonomy” are discussed. The general meaning is denoted as a responsible role of a student himself during the learning process and the ability to make his or her own decisions about it. In this case, the possibility to make a choice is given to a student and thus amplifies the process of professional competences’ formation that explains the use of some range of strategies and approaches directed to the implementation in the process of learner autonomy formation.

In the article, the change of teacher’s role in the learning process is underlined. In the context of the research made it becomes obvious that the transition from the model oriented to a teacher that has dominated over the past years toward the model oriented to students (“student-oriented approach”) and to the concept of “life-long learning” is needed. In contemporary conditions students must use not only different learning strategies but also choose the most effective forms according to the aim and individuals goals in learning. All of the tasks need to include those that are directed to the formation of strategic skills and abilities to self-esteem. The skills that will make people more strategically competent in anticipated socio-economic and technological contexts. Based on the analysis presented in this paper we can state that learner autonomy is one of the most successful factors in learning. So, the most important task for teachers is to form autonomous skills of students.

The analysis of the literature connected with the issues of autonomy proved that there is no universal definition for this notion. Also, it was stated that the majority of national scientists share the idea of “autonomy” with their foreign colleagues.

Key words: autonomy, learning process, motivation, education, competence.